

การบริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3
School Administration Affected to Effectiveness of Schools
Under the Office of Udonthani Primary Service Area 3

บัญชา พิพัฒน์มงคลกิจ *

ดร.อดิศร ศรีเมืองบุญ **

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระเดช จิราชนทัต***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา และ 3) ศึกษาอิทธิพลการบริหารสถานศึกษาที่มีต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และหัวหน้าฝ่าย จำนวน 279 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ด้านความสามารถในการพัฒนาให้นักเรียนนักศึกษาที่มีทัศนคติทางบวก ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษาและด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก และ 3) การบริหารสถานศึกษา มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ร้อยละ 47.70

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา, ประสิทธิผลของสถานศึกษา, การบริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study schools administration, 2) to study schools effectiveness, and 3) to study schools administration affected to schools' effectiveness. The sample were 279 directors, deputy director, and head of departments. The research instrument was a questionnaire with 0.97 reliabilities. The statistic for data analysis were mean, standard deviation, and multiple regression analysis.

* ครู โรงเรียนบ้านดงยาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

** อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพิษณุพนธ์ิต

***อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพิษณุพนธ์ิต

The results of this research were as follows: 1) schools administration as a total and each aspect including academic administration, budget management, personnel management, and general administration were at a high level, 2) schools effectiveness as a total and each aspect including abilities in increasing students' learning achievement, abilities in developing students' positive attitude, abilities in changing and developing schools, and abilities in schools' problem-solving were at high level, and 3) schools administration affected to schools' effectiveness as statistically significant at .05 level were 47.70 percent.

Keywords: schools administration, schools effectiveness, schools administration affected to schools effectiveness

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ คุณภาพของมนุษย์มีความสำคัญต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่มีทรัพยากรอันจำกัด หากแต่มีพลเมืองที่มีคุณภาพ ประเทศนั้นย่อมเจริญก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็ว ทั้งนี้คุณภาพของมนุษย์ย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) สำหรับการจัดการศึกษาในประเทศไทยนั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ได้กำหนดให้มีการบริหารจัดการการศึกษาที่เน้นความเป็นเอกภาพเชิงนโยบาย มุ่งเน้นการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้เกิดคุณภาพเป็นสำคัญ การจัดการศึกษาแบ่งออกเป็นสองระดับคือ การศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551)

การกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาของเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2550 ข้อ 4 ระบุว่าให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาประเภทที่ 1 มีอำนาจการบริหารและจัดการศึกษา ตามกฎหมายกำหนด เป็นอำนาจหน้าที่ของตนในเรื่องต่อไปนี้ 1) ด้านวิชาการ ได้แก่ การพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็น การพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น วางแผนงานด้านวิชาการ จัดการเรียนการสอน ในสถานศึกษา พัฒนาระบบการเรียนรู้อ การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะนำ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ฯลฯ 2) ด้านงบประมาณ ได้แก่ การจัดทำแผน งบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง การอนุมัติ การใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร การขอโอนและขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ รายงานผลการเบิกจ่าย งบประมาณ ตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ ตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ ผลิตจาก งบประมาณ ระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ฯลฯ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล ได้แก่ การวางแผน อัตรากำลัง จัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การเปลี่ยน

ตำแหน่งให้สูงขึ้น ย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน การประเมินผลการปฏิบัติงาน วินัยและการลงโทษ การอุทธรณ์และการร้องทุกข์ การออกจากราชการ จัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ จัดทำบัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ ส่งเสริมวินัย คุณธรรม และจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ฯลฯ และ 4) ด้านการบริหารทั่วไป ได้แก่ การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ ประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา วางแผนการบริหารงานการศึกษา งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน จัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร พัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ดำเนินงานธุรการ ดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ระดมทรัพยากรทางการศึกษา งานกิจการนักเรียน ฯลฯ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550)

ประสิทธิผลของโรงเรียนเป็นความสามารถของผู้บริหารและบุคลากรทุกคนในโรงเรียนที่ทำงานร่วมกัน จนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ สถานศึกษาจะมีประสิทธิผลเพียงใดพิจารณาได้จาก 1) ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ได้แก่ ความสามารถของโรงเรียนในการผลิตให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามความคาดหวัง เป็นผู้มีความสนใจในการศึกษาเล่าเรียน มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในรายวิชาต่าง ๆ สูง เป็นที่น่าพอใจ ฯลฯ 2) ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ได้แก่ ความสามารถของโรงเรียนในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก มีจิตใจกว้างขวาง ไม่ทำตนต่อต้านหรือถดถอยหนีสังคม มีความมั่นคงทางจิตใจ มีเหตุผล ยอมรับกฎกติกาของสังคมที่กำหนดขึ้น และปฏิบัติด้วยความจริงใจ มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย ยอมรับและเคารพความคิดเห็นของส่วนรวม เห็นความสำคัญและคุณค่าของการอยู่ร่วมกันในสังคม ฯลฯ 3) ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน ได้แก่ ความสามารถของโรงเรียนในการปรับตัวให้ทันสมัยทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ โดยเฉพาะในด้านการเรียนการสอน การปรับปรุงอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมให้สะอาด ร่มรื่น เพื่อให้เกิดบรรยากาศทางวิชาการ และเกิดบรรยากาศการเรียนรู้ ฯลฯ และ 4) ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน ได้แก่ ความสามารถของโรงเรียนในการกำหนดรูปแบบการบริหารงาน ให้เหมาะสมกับขนาดของภารกิจ การประสานงาน การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมาย การพัฒนาศักยภาพของบุคคลตามแนวทางที่เหมาะสม ฯลฯ (Mott, 1972 อ้างถึงใน Hoy and Miskel, 1991)

จากการศึกษารายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของโรงเรียนหลายพื้นที่ เช่น รายงานการวิจัยเรื่อง การบริหารระบบคุณภาพที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ของ เอกชัย คำผล (2558) เรื่อง สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี ของยุกตนันท์ หวานฉ่ำ (2555) และเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดสกลนคร ของวานิชย์ สาขามูละ (2559) ต่างก็ค้นพบว่า การบริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และประสิทธิผลของโรงเรียนที่เกิดขึ้นก็อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน และยังพบอีกว่า การบริหารสถานศึกษามีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผู้วิจัย ในฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่า สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 มีการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล และ 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป ได้มากน้อยเพียงใด ประสิทธิภาพของโรงเรียนที่เกิดขึ้นมีมากน้อยเพียงใด และการบริหารงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษามากน้อยเพียงใด เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ที่จะนำไปใช้ในการบริหารงานของสถานศึกษาให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลการบริหารสถานศึกษาที่มีต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร คือ 1) ผู้อำนวยการหรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ จำนวน 205 คน และ 2) หัวหน้าฝ่ายบริหารงาน 4 ฝ่าย จำนวน 812 คน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ปีการศึกษา 2562 รวมทั้งสิ้นจำนวน 1,017 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ผู้อำนวยการ หรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ จำนวน 56 คน และ 2) หัวหน้าฝ่ายบริหารงาน 4 ฝ่าย จำนวน 223 คน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 รวมจำนวน 279 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นและกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: น. 47-48) ดังรายละเอียดในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ตำแหน่ง	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1. ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน และรองผู้อำนวยการ โรงเรียน	205	56
2. หัวหน้าฝ่ายบริหารงาน 4 ฝ่าย	812	223
รวม	1,017	279

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม มีทั้งหมด 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 1 ข้อ ตอนที่ 2 การบริหารสถานศึกษาเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 และตอนที่ 3 ประสิทธิภาพของสถานศึกษาเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 26 ข้อ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนบ้านดงยาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และหัวหน้าบริหารงาน 4 ฝ่ายของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างรวม จำนวน 279 คน แล้วให้ส่งคืนภายใน 2 สัปดาห์ และผู้วิจัยติดตามเก็บด้วยตนเองจนครบ 279 ชุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ไปเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: น. 121)

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51 – 5.00	มากที่สุด
3.51 – 4.50	ระดับมาก
2.51 – 3.50	ปานกลาง
1.51 – 2.50	น้อย
1.00 – 1.50	น้อยที่สุด

4.2 การศึกษาประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ไปเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ข้อ 4.1

4.3 การศึกษาอิทธิพลของการบริหารสถานศึกษาที่มีต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 พบว่า โดยรวมและรายด้าน มีการบริหารอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านการบริหารงานงบประมาณ และด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{X} = 4.35$) รองลงมาคือด้านการบริหารวิชาการ ($\bar{X} = 4.24$) และด้านการบริหารงานทั่วไป ($\bar{X} = 4.16$) ตามลำดับ ดังรายละเอียดดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยรวม และรายด้าน (n = 279)

การบริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ด้านการบริหารงานวิชาการ (X_1)	4.24	0.60	มาก
2. ด้านการบริหารงานงบประมาณ (X_2)	4.35	0.63	มาก
3. ด้านการบริหารงานบุคคล (X_3)	4.35	0.63	มาก
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป (X_4)	4.16	0.56	มาก
โดยรวม (X_{tot})	4.16	0.54	มาก

2. ผลการศึกษาประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่า โดยรวมและรายด้าน มีประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.29$) รองลงมาคือด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.22$) ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ($\bar{X} = 4.10$) และด้านความสามารถในการพัฒนาให้นักเรียนมีทัศนคติทางบวก ($\bar{X} = 4.03$) ตามลำดับ ดังรายละเอียดดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยรวม และรายด้าน (n = 279)

ประสิทธิผลของสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง (Y_1)	4.10	0.52	มาก
2. ด้านความสามารถในการพัฒนาให้นักเรียนมีทัศนคติทางบวก (Y_2)	4.03	0.53	มาก
3. ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา (Y_3)	4.22	1.03	มาก
4. ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน (Y_4)	4.29	0.59	มาก
โดยรวม Y_{tot}	4.17	0.52	มาก

3. ผลการศึกษาอิทธิพลการบริหารสถานศึกษาที่มีต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

3.1 ผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกันเองของการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่า มีค่าตั้งแต่ 0.482 ถึง 0.625 ซึ่งน้อยกว่า 0.75 นั้นแสดงว่าตัวแปรอิสระทุกตัวของการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ (X_1) ด้านการบริหารงาน

งบประมาณ (X_2) ด้านการบริหารงานบุคคล (X_3) และด้านการบริหารงานทั่วไป (X_4) สามารถนำไปพยากรณ์หรือทำนายประสิทธิผลการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ได้ในระดับนัยสำคัญ .05 ดังรายละเอียดในตาราง 4

ตาราง 4 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกันเองของการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรธานี เขต 3 ($n = 279$)

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4
X_1	1			
X_2	.482**	1		
X_3	.514**	.625**	1	
X_4	.520**	.526**	.566**	1

3.2 ผลการศึกษาอิทธิพลการบริหารสถานศึกษาที่มีต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

ผู้วิจัยได้คำนวณค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เพื่ออธิบายอิทธิพลของการบริหารสถานศึกษาที่มีต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่า

Model (1) การบริหารงานวิชาการ (X_1) มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา (Y_{tot}) ถึงร้อยละ 29.70

Model (2) การบริหารงานวิชาการ (X_1) และการบริหารงานงบประมาณ (X_2) มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา (Y_{tot}) ถึงร้อยละ 33.00

Model (3) การบริหารงานวิชาการ (X_1) การบริหารงานงบประมาณ (X_2) และการบริหารงานบุคคล (X_3) มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา (Y_{tot}) ถึงร้อยละ 42.10

Model (4) การบริหารงานวิชาการ (X_1) การบริหารงานงบประมาณ (X_2) การบริหารงานบุคคล (X_3) และการบริหารงานทั่วไป (X_4) มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา (Y_{tot}) ถึงร้อยละ 47.70 ดังรายละเอียดในตาราง 5

ตาราง 5 อิทธิพลการบริหารสถานศึกษาที่มีต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 (n = 279)

Model	Variable Entered	R ² (Y _{tot})	Sig.
1	X ₁	.297*	.000
2	X ₁ X ₂	.330*	.000
3	X ₁ X ₂ X ₃	.421*	.000
4	X ₁ X ₂ X ₃ X ₄	.477*	.000

Sig. ผู้วิจัยกำหนด คือ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาทุกแห่งได้บริหารสถานศึกษา ตามแนวทางการบริหารสถานศึกษาของกระทรวงศึกษา (2550) ซึ่งมี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไปอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้บุคลากรมีความเห็นว่าการบริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ทั้งโดยรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมาก ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับ นัฐธูยา พิพัฒน์นราธร และ นิษฐ์วดี จิรโรจน์ภิญโญ (2561) ที่วิจัยพบว่า การบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร มีทั้งหมด 4 องค์ประกอบ ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการบุคลากร ด้านการบริหารจัดการทั่วไป ด้านการบริหารจัดการวิชาการ และด้านการบริหารจัดการงบประมาณ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และยุคตนันท์ หวานฉ่ำ (2555) ที่วิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนในอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาทุกแห่งได้บริหารสถานศึกษา ตามแนวทางการบริหารสถานศึกษาของกระทรวงศึกษา (2550) ซึ่งมี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไปอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้บุคลากรมีความเห็นว่าการดำเนินงานดังกล่าวส่งผลให้ประสิทธิผลด้านความสามารถ ในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา ด้านความสามารถ ในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และด้านความสามารถในการพัฒนาให้นักเรียนมีทัศนคติทางบวก มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับสุวกิจ ศรีปีตธา (2553) ที่กล่าวถึงเรื่องนี้ว่าระบบที่ประกอบด้วย สิ่งนำเข้าแล้วนำสิ่งนั้นเข้าสู่กระบวนการเพื่อกระทำให้ผลผลิตออกมาในกรณีที่เกิดผลผลิตออกมาดี ก็อาจเป็นเพราะว่า

สิ่งที่น่าเข้าดีและหรือกระบวนการจัดการที่เหมาะสมหรือดีด้วยกันทั้งสององค์ประกอบ ผลการศึกษาครั้งนี้ สอดคล้องกับวานิชย์ สาขามูละ (2559) ที่วิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และยุคนันท์ หวานฉ่ำ (2555) ที่วิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ทั้งโดยรวมและรายด้าน

3. การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ถึงร้อยละ 47.70 ที่เป็นเช่นนี้ เป็นเพราะว่ายังมีองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาอื่นที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ซึ่งไม่ได้นำมา ศึกษา เช่น 1) บรรยากาศของสถานศึกษา 2) ความมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันแบบเป็นกลุ่ม 3) ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม และ 4) ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม (Sergiovenni, 1991) หรือปัจจัยที่พัฒนาให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จ ได้แก่ ความคาดหวังในความสำเร็จของงาน ภาวะผู้นำของผู้บริหาร บรรยากาศของโรงเรียน เป้าหมายทางวิชาการ ของโรงเรียน และโปรแกรมการประเมินผล (Ruhl, 1992) หรือลักษณะการนำองค์กรของผู้บริหารโรงเรียน มอริเชียสมืออิทธิพลและมีบทบาทสำคัญต่อผลลัพธ์ของโรงเรียนทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมโดยผ่านกระบวนการ ทำงานภายในโรงเรียน (Jean Claude, 2013) เป็นต้น จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา เพียงร้อยละ 47.70

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาด้านการบริหารงานวิชาการ มีการปฏิบัติต่ำกว่า ด้านการบริหารงานงบประมาณและด้านการบริหารงานบุคคล ดังนั้น ผู้บริหารควรให้ความสำคัญ และให้ความสำคัญ กับการบริหารงานด้านวิชาการให้มากที่สุด เพราะการบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักของโรงเรียนที่มีความสำคัญ อย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ มาตรฐานคุณภาพการศึกษาจะปรากฏเด่นชัด เมื่อการ บริหารงานวิชาการประสบความสำเร็จ งานสำคัญของโรงเรียนคืองานวิชาการ ถ้าหากโรงเรียนดำเนินงานผิดพลาด ทางวิชาการ ก็น่าจะพิจารณาได้ว่าโรงเรียนนั้นประสบความสำเร็จล้มเหลว ในทางตรงกันข้ามโรงเรียนใดที่ประสบความสำเร็จ ในการดำเนินงานทางวิชาการ โรงเรียนนั้นก็สมควรที่จะได้รับการยกย่อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่ว่ามีการบริหาร สถานศึกษาแต่ละระดับมีความแตกต่างกันอย่างไร และส่งผลต่อประสิทธิผลอย่างไร

2.2 ควรทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อการบริหารสถานศึกษา

2.3 ควรทำการวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ที่มีประสิทธิผลในเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต3

2.4 ควรทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อการบริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต3

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). **แนวทางปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ**. กรุงเทพฯ: ที.เอส.พี. โปรดักส์.
- ชนะ ทองเหลือง. (2558). การบริหารงานสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน
อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา. วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ, หน้า 192-193.
- นัฐธยา พิพัฒน์นราธร และนิชชวดี จิรโรจน์ภิญโญ. (2561). การบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชน
ในกรุงเทพมหานคร. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์. 5(1): 223.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- ถาวร เสี่ยงเอียด. (2557). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดชายแดนภาคใต้
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ปริญญาโท กศ.ด.การบริหารการศึกษา.
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ยุกตนันท์ หวานฉ่ำ. (2555). การบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน ในอำเภอคลองหลวง สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต1. สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา.
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วานิชย์ สาขามุละ. (2559). ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาในจังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุภกิจ ศรีปัดถา. (2553). **ทฤษฎีและกลยุทธ์การบริหาร**. มหาสารคาม: เอกสารประกอบการบรรยาย, มปท.
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). **เอกสารประกอบการพัฒนาหลักสูตรผู้นำการเปลี่ยนแปลง
เพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- _____. (2551). **แนวดำเนินงานของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ: คุรุสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). **การประกันคุณภาพสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ.
- เอกชัย คำผล. (2558). การบริหารระบบคุณภาพที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Hoy, Wayne K. & Cecil G. Miskel. (1991). **Educational Administration Theory Research and
Practice**. 4 th ed. Singapore : McGraw-Hill.
- Jean Claude Ah-TeXk. (2013). "Principals' perceptions of "quality" in Mauritian schools using
the Baldrige framework," **Journal of Educational Administration**.
- Mott, Paul E. (1972). **The characteristic of efficient organizations**. New York: Harper & Row.
- Ruhl, M.A. (1992). **The school effectiveness: A strategy for sustainable development**. Maindonhead:
McGrow-Hill.
- Sergiovanni, Thomas. J. (1991). **The principal ship : A reflective practice : perspective.(4th ed.)**.
Boston: Allyn and Bacon.